

Pantà de Vallbona

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector oest del terme municipal, parròquia de Sant Salvador de Torroella, antic terme del castell de Torroella
Emplaçament	Carretera C-55, sortida al km. 52,2 a Palà de Torroella, travessar el riu i prendre camí en direcció oest uns 2 km fins a Vallbona. Abans de la masia seguir el camí paral·lel al torrent. Després del trencall a la dreta seguir uns 500 m
Alçada:	383
Coordenades:	
Latitud:	41.86414
Longitud:	1.68462
UTM Est (X):	390831
UTM Nord (Y):	4635528

Classificació

Número de fitxa	08141 - 174
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	08140A018000320000IK
Fitxes associades:	
Vallbona	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dv., 05/03/2021 - 14:03

Descripció

Pantà o embassament d'unes dimensions molt importants construït pels propietaris de la masia de Vallbona, probablement a començaments del segle XX. Recull les aigües de dos torrents modestos: el torrent de Comabella i la rasa de Davins, els quals conflueixen una mica abans d'arribar al pantà, tot formant el torrent de Davins. Tanmateix, l'existència de la presa, de grans dimensions, aconsegueix que es formi un embassament que arriba a tenir uns 200 metres de llargada.

La presa és construïda a l'indret on el torrent passa per un gorg que tenia un petit salt d'aigua. Té una forma el·líptica i mesura uns 50 m de llarg. L'obra originària és de pedra, feta amb carreus ben escairats i en alguns punts forma un cert atalussament. El 1968 es va sobrealçar amb formigó. A la part més fonda està reforçada amb dos contraforts. Al costat d'un dels contraforts hi trobem el bagant que dona pas a l'aigua. Actualment no funciona, però l'aigua continua embassant-se, tot i que ja no s'utilitza per a regar. De la part baixa de la presa en sortia una canonada metàl·lica que conduïa subterràniament l'aigua, que s'utilitzava per regar diverses zones d'horta situades una mica més avall. Aquests horts, d'una extensió considerable, es van anar perdent fins que van quedar en desús entorn de 2010. Anteriorment el pantà també havia subministrat aigua a la masia de Vallbona.

Als costats de l'embassament s'hi ha desenvolupat una vegetació típica d'ambients humits, amb boga i diversos tipus de canyissars.

Observacions:

Inscripció a la part de formigó: 11 Mayo 1968

Informació oral facilitada per la masovera de Vallbona

Història

El mas Vallbona és ben segur d'origen medieval però les primeres referències documentals que en tenim són de principis del segle XVI. En el fogatge ducal de 1502 hi consta Jaume Vaybona, que a més era el batlle i que junt amb Joan Trullols, que era jurat del castell de Torroella, foren els encarregats de fer la declaració dels habitants en aquest fogatge. El fet que Jaume tingués el càrrec de batlle indica que en aquesta època Vallbona era ja un dels masos més destacats. En un altre fogatge de 1553 hi apareix novament un Jaume Vallbona.

Al segle XVII la casa es va engrandir (en són testimoni dues llindes amb l'any 1684) i, a més, es construï la capella, dedicada a Sant Pere i situada a uns 100 m. L'esplendor de la masia va continuar al segle XVIII, època en què es van fer nombroses ampliacions. Segons consta en una de les inscripcions, l'any 1761 l'hereu era Joan Vallbona. El 1830 la casa s'allargà amb el cos davanter amb doble galeria. Segons es diu, en aquest segle l'interior de l'habitatge fou completament cremat amb motiu d'alguna de les guerres carlines.

Probablement va ser a principis de segle XX quan els propietaris van emprendre una obra de gran magnitud que demostra novament la puixança d'aquesta masia. Es construï un pantà que recull les aigües del torrent de Comabella i de la rasa de Davins. Aquest embassament, d'unes dimensions més que considerables, permetia regar una gran zona d'horta. Durant la Guerra Civil hi hagué un intent per destruir el pantà de Vallbona, però els propietaris van aconseguir impedir-ho. Tanmateix, en els episodis anticlericals la capella

fou saquejada i se'n va destruir el retaule que hi havia. Pels volts de 1966 es va col·locar un ariet que bombava l'aigua canalitzada del pantà cap a un dipòsit que abastia la masia.

Dins la propietat de Vallbona hi havia diverses masoveries, actualment en ruïnes. Cap al nord, prop de Comabella, hi havia La Serra; cap a llevant hi havia La Caseta, i cap a ponent, prop del pantà, hi havia cal Xunet. Aquesta última encara estava habitada entorn de la dècada de 1940.

Els propietaris van mantenir el cognom Vallbona fins a finals del segle XIX, quan una hereva es va casar amb un pubill. Ja a principis del segle XX l'hereva era Concepció Carbonell, que es casà amb Ramon Sitges, que era metge. L'hereu d'aquest matrimoni fou Joan Sitges Carbonell, casat amb Rosario. L'hereu d'aquest matrimoni fou Agustí Sitges, casat amb Antònia Portella, que són els actuals propietaris. La família dels propietaris, però, es traslladà a viure a Cardona i posteriorment a Andalusia. Al llarg del segle XX per Vallbona hi han passat diverses famílies de masovers. El 1951 hi van arribar Ramon Aubets Pujol i la seva esposa Betlem Barat Auguet. La seva filla és Ramona Aubet Barat, que és l'actual masovera junt amb la seva família.

Els propietaris de la masia conserven documentació aproximadament des dels segles XVI-XVII.

